UNELE ASPECTE CU PRIVIRE LA CONTRACTUL ÎN FAVOAREA UNUI TERȚ DUPĂ MODERNIZAREA CODULUI CIVIL AL REPUBLICII MOLDOVA

Ludmila BELIBAN-RAȚOI
CZU: 347.44:338.46(478) beliban.ludmila@gmail.com

Contractul în favoarea unui terț este o veritabilă excepție de la principiul relativității efectelor contractelor contractului cât privește latura activă a obligației [1, p. 50].

Modernizarea Codului civil al Republicii Moldova a realizat o reformă absolută în domeniul dreptului civil, în special în domeniul contractelor și al moștenirii. Modificarea de esență a normelor cu privire la contracte, apariția unor tipuri de contracte noi ce nu au fost reglementate anterior determină faptul modificării și unor insttituții ce nu au fost practic atinse de modernizare. Dintre acestea este și contractul în favoarea unui terț, care nu a fost modificat, dar care se completează cu normele părții speciale ce au fost îmbogățite cu instituții noi.

Contractul în favoarea unui terţ, după modernizare este reglementat la art. 1096-1099 CC al RM [2]. În conformitate cu art. 1096 alin. (1) CC, „Părţile unui contract pot conveni ca debitorul (promitentul) să efectueze prestaţia nu creditorului (stipulantului), ci terţului (beneficiarului), indicat sau neindicat în contract, care obţine în mod nemijlocit dreptul să pretindă prestaţia în folosul său”.

În teoria dreptului civil a fost statuată o altă definiţie a contractului în favoarea unui terţ:

Contractul în folosul unui terţ este un contract sau o clauză într-un contract prin care o parte, numită promitent, se obligă faţă de cealaltă parte numită stipulant, să execute o prestaţie în favoarea unei terţe persoane, numită beneficiar [3].

Din aceaste definiţii putem desprinde următoarele caracteristici ale contractului în favoarea unui terţ, existenţa cărora este obligatorie pentru a-l califica în calitate de contract în favoarea unui terţ:

1. executarea contractului se realizează nu creditorului, ci terţei persoane;

2. terţa persoană este înzestrată cu dreptul de a cere executarea contractului.

În cazul lipsei unuia din aceste caracteristici, deja nu mai putem califica acest contract în calitate de contract în favoarea unui terţ. Astfel un contract va produce efecte pentru un terţ numai în cazul în care părţile contractului şi-au manifestat voinţa ca terţul să dobândească în patrimoniul său un drept în temeiul acestui contract. Dacă însă se prevede doar ca executarea să fie făcută către un terţ, fără intenţia de a acorda terţului dreptul de a cere executarea, nu vom fi în prezenţa contractului în favoarea unui terţ. Deci când o parte a unui contract se obligă faţă de cealaltă parte să plătească o datorie pe care cel din urmă o are faţă de un terţ, fără ca părţile să urmărească naşterea unui drept în patrimoniul terţului nu vom fi în prezenţa unui contract în favoarea unui terţ, şi deci terţul nu va putea cere plata datoriei către sine. Nu este necesar să fie stabilită o prevedere specială în această situaţie în folosul terţului. Această voinţă poate fi implicită şi se va determina în fiecare caz aparte ţinând cont de voinţa comună a stipulantului şi a promitentului.

Pentru a determina natura juridică a contractului în favoarea unui terţ, din art. 1096 desprindem câteva elemente esenţiale:

- terţa persoană întodeauna este în calitate de creditor a uneia dintre părţi ale contractului iniţial, astfel terțul beneficiar are dreptul de a cere executarea prestaţiei în favoarea sa.
- contractul în favoarea unui terţ creează pentru terţul benefiaciar doar drepturi, nu şi obligaţii (dreptul de a accepta prestaţia, dreptul de a cere executarea prestaţiei de la promitent);
- în cazul refuzului beneficiarului la dreptul conferit, stipulantul poate cere executarea în favoarea sa, doar dacă acesta nu contravine prevederilor contractuale, sau nu rezultă altfel din natura obligaţiei (contracte *intuitu personae*).

Pe lângă prevederile exprese din Codul civil cu privire la contractul în favoarea unui terţ, legislaţia civilă conţine şi aplicaţii ale acestui contract în diferite materii speciale, şi anume:

- *contractul de donaţie condiţionată* – donația este acel contract prin care o persoană, numită donator, transferă în mod irevocabil un drept

(real sau de creanţă) al său asupra unuia sau mai multor bunuri determinate unei alte persoane, numită donatar, care îl acceptă [4, p. 232]. Conform art.1204 Cod civil „ (1)Părţile pot conveni ca efectele donaţiei să fie condiţionate de îndeplinirea unei sarcini sau de realizarea unui scop. Scopul poate fi şi de utilitate publică. Va constitui donaţie numai partea excedentară cheltuielilor de executare a sarcinii sau de atingere a scopului. (2) Îndeplinirea sarcinii poate fi cerută, în afară de donator, de oricare persoană în al cărei interes este stipulată sarcina."

Din alin (2) putem deduce că donaţia condiţionată poate fi şi în favoarea unui terţ, care are dreptul de a cere executarea contractului în favoarea sa, deci este un veritabil contract în favoarea unui terţ, ce implică elementele definitorii expuse mai sus.

- *contractul de rentă,* conform art. 1222 Cod civil al Republicii Moldova: (1) Renta se constituie printr-un contract în baza căruia o parte (debirentier) se obligă să plătească periodic, cu titlu gratuit sau oneros, o redevenţă celeilalte părţi (credirentier). (2) Renta poate fi plătită în bani sau în natură. (3) Renta poate fi constituită în favoarea unui terţ".

Astfel se prevede că instituirea rentei în favoarea unui terţ presupune cazul când debirentierul se obligă faţă de credirentier să asigure plata rentei şi faţă de o terţă persoană. În cazul respectiv, debirentierul are către terţa persoană întreţinută aceleaşi obligaţii pe care le are şi faţă de credirentier. Mai mult decât atât, chiar şi în cazul în care credirentierul a decedat, debirentierul rămâne obligat a achita terţei persoane plata rentei în mărimea cuvenită acesteia în baza contractului. Totodată, terţa persoană nu deţine toate drepturile pe care le are în acest contract credirentierul. Astfel, terţa persoană nu poate cere modificarea cuantumului sau formei rentei, nu poate cere rezilierea contractului etc. Singura posibilitate pe care o are terţa persoană este dreptul de a cere executarea obligaţiei de plată a redevenţei de către debirentier.

Dacă aplicăm art. 1213 alin. (4), în care se stabileşte că: „Contractului de înstrăinare a bunului cu condiţia întreţinerii pe viaţă se aplică în modul corespunzător normele cu privire la renta viageră dacă aceasta este stipulat în contract", atunci cu siguranţă putem spune că şi contractul de înstrăinare cu condiţia întreţinerii pe viaţă la fel poate fi încheiat

în favoarea unui terţ. Poate în acest sens s-ar diminua din esenţa acestui contract. În cazul dat, beneficiarul intreţinerii şi proprietarul bunului ar fi două persoane diferite, dar credem că s-ar încadra în această construcție juridică, fie el şi un contract nenumit, regulile s-ar aplica cu privire la contractul de înstrăinare cu condiţia întreţinerii pe viaţă, în materie de garanţii, efecte etc.

- *contractul de asigurare,* material asigurării oferă exemplul cel mai important de stipulaţie pentru altul, fie că este vorba de asigurarea pe viaţă în profitul soţului supravieţuitor, copiilor sau oricărei alte persoane sau de asigurare pentru incendiu când cuprinde clauze în favoarea chiriaşului sau oricărui alt terţ.

- *contractul de administrare fiduciară* – cu privire la contractul de administrare fiduciară în doctrină se discută dacă este sau nu un contract în favoarea unui terţ. Unii determină că nu poate fi administrarea fiduciară un contract în favoarea unui terţ, deoarece acesta face parte din categoria contractelor de reprezentare. Credem că este o opinie eronată, căci administratorul fiduciar acţionează în nume propriu, dar pe contul fiduciantului. Această dispută în doctrina noastră ar fi irelevantă, căci dacă analizăm cu atenţie prevederile Codului civil al RM, putem spune cu certitudine că da: conform art. 1503 alin. (2) CC al RM – Prin contract poate fi desemnat în calitate de beneficiar un terţ, care poate înainta pretenţii proprii faţă de administratorul fiduciar. ,,Opinie asemănătoare găsim și în doctrină, astfel prin contractul de administrae fiduciară, bunurile sunt transmise administratorului fiduciar nu în proprietate, ci doar pentru înfăptuirea pe un termen determinat sau nedeterminat al gestionării acestor bunuri în interesele fondatorului administrării sau în interesele altei persoane indicate de acesta (beneficiar) [5, p. 433].

Această listă a contractelor nu este exhaustivă, prin acordul părţilor pot fi şi alte contracte în favoarea unui terţ, cu condiţia ca acesta să nu încalce normele imperative, ordinea publică şi bunele moravuri sau din esenţa obligaţiei să fie una *intuitu personae.*

Referințe:

1. DIACONU, C.A. *Avocat. Principiul inopozabilitatea contractelor față de terți. Noțiunea de terț.* București: Lumina lex 1999.

2. BAIEȘ, S., VOLCINSCHI, V., BĂIEȘU, A., CEBOTARI, V., CREȚU, I. *Drept civil. Drepturi reale. Teoria generală a obligațiilor.* Vol. II. Chișinău 2005, p. 365.
3. Legea nr. 133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative. Publicat: 14.12.2018 în *Monitorul Oficial,* nr. 467-479, art. 784. Data intrarii in vigoare: 01.03.2019.
4. MOTICA, R.I., MOȚIU, F. *Contracte civile. Teorie și practică Judiciară.* București: Lumina Lex, 2004. p. 232.
5. МАСЛЯЕВ, А. Гражданское правою Под редакцишуш канд юридических наук доцента С. ГРИШАЕВА. Москва: Юристь, 2002.